

Slovenski dom

Štev. 110.

V Ljubljani, v soboto, 16. maja 1942-XX

Leto VII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tuje-
govega: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Vojno poročilo št. 713:

Bombniško delovanje nad Malto

Uradno vojno poročilo št. 713 pravi:

V Cirenajki so bili spopadi med oglednicami.

Oddelki italijanskega in nemškega letalstva so ponoči in podnevi bombardirali letalska oporišča na Malto. V boju je bilo sestreljenih 8 angleških letal.

Japonski politični program v nadaljevanju vojne

Tokio, 16. maja. s. Japonsko »Narodno družbo za politično službo« bode uradno ustanovili 20. maja. Pripravljalni odbor je imel sejo ter na njej sprejel izjavo, glede japonskih vojnih ciljev. V njej pravi, da je program te družbe naslednji:

1. Družba namerava pospešiti nadaljevanje vojne v veliki Aziji s tem, da bo zgostila politično silo japonskega naroda.

2. Družba misli zagotoviti zbornici lahko in zanesljivo delo, pri čemer se bo držala ustave.

3. Družba bo v tesnem sodelovanju z »Družbo za novi ustroj«, naredila vse, da olajša gibanje za narodno politično službo.

4. Družba misli pospešiti ustvaritev področja skupnega blagostanja v veliki Aziji.

Rim, 16. maja. s. V listu »Daily Mail« piše avstralski minister Keith Murdoch o poteku in pomenu pomorske bitke v Koralnem morju. Njegova razmišljanja so v toliko zanimivejša, ker jih navduhuje mnenje kakor vlada v pristojnih av-

Hitlerjev glavni stan, 16. maja. s. Na Krimu stojijo nemške in romunske čete, ki so preganjale sovražnika, tik pred Kerčem, potem ko so zlo-milne sovjetski odpor po višinah pred tem mestom. Boji na odseku pri Harkovu se nadaljujejo. V teh bojih je bilo doslej zbitih 145 sovjetskih oklepnih voz. Močne skupine bojnih in strmoglav-

stralskih političnih krogih. Pisec poudarja zlasti ogromni pomen, ki so ga v bitki imele letalono-silke. Navzočnost letalonosilk v obeh brodovjih je docela spremenila običajni način bojevanja v po-morskih spopadih.

Dalje pravi članek, da Japonci s čudovito naglico delajo vsepovsod letališča. Potrdilo za to dajejo opazovanja iz zraka in pa dejstvo, da ja-ponski lovski oddelki napadajo zavezniške ladje in ladijske sprejede, kjer se le pokažejo.

Bitka v Koralnem morju je pokazala tudi več-jo uspešnost strmoglavskih bombnikov in letalskih torpedov v primeri z navadnimi letali. Pokazala je tudi spretnost, s katero Japonci ta letala upo-rabljajo. Ta spretnost je povezana s tradicional-nim preziranjem smrti.

Bangkok, 16. maja. s. Poročilo iz Čungkinga pravi, da so japonski oddelki zasedli mesto Teng-Jueh, važno trgovsko središče v zahodnem delu pokrajine Junan.

Najnovejši položaj na ruskem bojišču:

Boji pred mestom Kerčem in pri Harkovu

Potopitev ameriške križarke v Severnem ledenem morju

skih letal so razbile sovjetska zbirališča oklepnih voz, topniške postojanke in nove sovjetske čete na pohodu.

Na bojišču pri Volhovu so skupine vojske in napadalnih oddelkov po večdnevni bojih obkolile in uničile neko sovjetsko skupino. Pri tem so Sov-jeti izgubili 1000 ujetnikov, več ko 3500 mrtvih, 6 oklepnih vozov, 119 metalev granat, 202 stroj-nici in mnogo drugega vojnega orožja.

Nemške in madžarske čete ter policijski od-delki so zadnje dni v zaledju napadli več močno oboroženih boljševiških tolp in jih uničili.

Neka sovjetska pomorska brigada, ki se je izkrcala ob obali Ledenegega morja, je bila kljub snežnim viharjem in večdnevni hudim bojem razbita ter prisiljena, da se je umaknila čez mor-je. Nasprotnik je zapustil več ko 2000 mrtvih in znatno število lažjega in težjega orožja.

Na vzhodnem bojišču je bilo včeraj uničenih 65 sovražnih letal.

Na Malto so bila s težkimi bombami uspešno napadana letalska oporišča in drugi vojaški cilji. Nemški in italijanski lovci so nad otokom sestrel-ili 8 angleških lovcev.

V boju proti ameriški pomorski skupini od-delku med Severnim rdom in Spitzbergi so nemška letala včeraj potopila 9100 tonsko križarko vrste »Pensicola« in neki rušilec. Poleg tega sta bila poškodovana 3000 tonski ledolomilec in 2000 tonska trgovska ladja. Neka 10.000 tonska prevozna ladja pa je bila tako hudo zadeta, da je gorela od kljuna do krna.

Poleg tega so nizko leteča lahka nemška boj-na letala v večernih urah včeraj kljub balonski zaporji in hudemu protiletalskemu ognju potopila v neki luk ob južni angleški obali 4 trgovske ladje s skupno 7500 tonami.

244. topniški oddelček je 14. maja na vzhod-nem bojišču uničil 36 oklepnih voz, od teh jih je narednik Banze sam uničil 13.

V letalskih spopadih na vzhodnem bojišču je podporočnik Graf dosegel svojo 104. letalsko zma-go, podporočnik Bieklfeld pa svojo 90.

Berlin, 16. maja. s. V pristojnih vojaških krogih poudarjajo, da so nemške in romunske čete v pičlih sedmih dneh prešle okrog 100 kilometrov, tako je namreč razdalja od zahoda proti Kerču pa do črte, ki so jo te čete po-gazile. Terenske težave so bile prav hude, po-sebno v začetku bitke, ko so se Sovjeti kar se da zagrizeno upirali. Navzlic temu pa se je zavezniškim silam posrečilo doseči določene cilje v nekaj dneh. Višine zahodno od Kerča so sestavljale zunanji obrambni pas. Tu so se Sovjeti skušali postaviti po robu, a so bili kaj hitro pogaženi. Tudi drugo obdobje te bitke - zasledovanje in uničevanje preostalih sovjet-skih sil - se torej bliža kraju.

Glede sovjetskih napadov v donški kotlini pa podčrtavajo, kolikšno je bilo število boljševiških oklepnih vozov, ki so jih nemške čete vrgle iz boja. Ta številka dokazuje, kako uspešno se upirajo Sovjetom. Jasno je, da so si ti domišljali, da bodo s svojimi napadi raz-bremenili pritisk nemških in romunskih divizij na Krimu ter hkrati dosegli kak uspeh vsaj za lepi videz. Boji še vedno trajajo. Vendar pa, tako izjavljajo v Berlinu, je ena stvar do-cela gotova: sovjetski napadi na bojišču pri

Harkovu ne bodo niti najmanj spremenili vo-jaskega položaja in njegovega neizogibnega razvoja.

Berlin, 16. maja. s. Po poslednjih poročilih, ki so prispela sinoči, se je izvedelo, da sta po za-sledovanju pobitih Sovjetov na polotoku Kerču zadnje dni število ujetnikov in vojni plen izredno narasla in da se zmeraj naraščata. Boljševiki so si po višinah okrog Kerča skušali zgraditi novo obrambno črto, toda ihta nemškega in romun-skega napada jim je preprečila načrt. Letala so uspešno sodelovala z vojsko in brez oddiha v niz-kem poletu napadala bežeče sovjetske čete. Med silnimi sovjetskimi četami vzhodno od Kerča je zaradi stalnih letalskih napadov prišlo do hude zmede. Vrste motornih vozil, ki se jim je v zad-njih dneh posrečilo, da so dospeli do vzhodnih predmestij mesta pred zalivom Tamaskija, so bile po nemških letalih uničene. Skupine nemških boj-nih letal so prav tako Sovjetom preprečile po-skus rešiti se preko ožine pri Kerču. Tudi tu so sovjetske izgube prav hude.

»Dan Italijanov v svetu«

Rim, 16. maja. s. V nedeljo, 17. maja, bodo po vsej Italiji praznovali tretji »Dan Italijanov v svetu«. To praznovanje je prirejeno po Ducejevi zapovedi. Posebni govorniki, ki jih bo določila stranka, bodo za to priliko govorili po vseh po-krajinskih središčih ter na osrednjem sedežu druž-be »Dante Alighieri« v Firenzi. Družba bo delila knjigo o Italijanih v Ameriki, prodajala poseben znak ter propagandne razglednice.

Vesti 16. maja

Papežev škofovski jubilej so slovesno prazno-vali tudi po vseh katoliških cerkvah v Tur-ciji.

Povelji firenškega vojnega področja general Barillis, je včeraj obiskal več mestnih ho-telov, kjer prebivajo nemški, madžarski, ro-munski, španski in italijanski vojni ranjenci, ki so gosti firenške občine in raznih tujsko-prometnih ustanov.

Zbirka bakrenih predmetov za potrebe bolgar-ske narodne obrambe je doslej vrgla 600 tisoč kilogramov. Po vsej Bolgariji še kar naprej pobirajo.

Japonska vlada je privolila, da prevzame varstvo koristi Anglije, Avstralije, Nove Zelandije in Kanade na japonskem švicarsko poslaništvu v Tokiju.

Zaradi pomanjkanja bencina so morali v libonski lukii omejiti promet z motornimi čolni. Ni iz-ključeno, da bo v najkrajšem času tudi popol-noma ustavljen.

Zbirka bakra v Bolgariji je bila te dni končana. Uradno poročajo, da je nabiralna akcija vrgla 600 ton vsakovrstnih bakrenih predmetov, med katerimi je bilo tudi nekaj predmetov zgo-dovinske vrednosti. Te bodo odstopili bolgar-skemu narodnemu muzeju.

Hud potres je povzročil precej škode v mestu Guayaquilu in v prestonici južnoameriške re-publike Ekvador. Po dosedanjih podatkih je potres poškodoval vladno palačo, nadškofiyo in kreditno banko. Ker so brzoglavne proge še vedno v neredu, ni mogoče dobiti preglednih poročil, pač pa cenijo do sedaj škodo na 10 milijonov pesosov. Potres je zahteval precej človeških žrtev, med katerimi je tudi ameriški podkonzul z družino.

Sovjetski poslanik v Turčiji Vinogradov se bo vrnil šele tedaj v Ankaru, ko se bo povrnil turški poslanik v Moskvo, pravijo turški po-litični krogi. Turški poslanik pa se bo po-vrnil v Moskvo šele po zaključku razprave proti atentatorjem na nemškega veleposlanika von Papena.

V Rim sta prispela ravnatelj madžarske družbe za izvoz živine dr. Rulf in generalni ravnatelj madžarske ustanove za izvoz dr. Priter k pogajanju o povečanju izvoza madžarske živine v Italijo.

V angleški oblaci industriji bodo odsej izde-lovali samo štiri vrste ženskih oblek. Vsaka ženska bo lahko izbirala med štirimi bar-vami in med štirimi cenami. Kroj teh oblek je tak, da prihrani čimveč blaga. Po raču-nih strokovnjakov bo taka obleka morala držati štiri leta.

Ameriška policija je začela zapirati veliko Ru-sov, ki so pobegnili v Ameriko po boljševi-ški revoluciji, pravijo poročila, ki so prišla v Buenos Aires.

Nakaznice za mleko so uvedli tudi na Madžar-skem. Mleko bodo mogli dobivati samo otro-ci, bolniki, stari ljudje in porodnice.

Zastopnik predsednika Roosevelta v Indiji pol-kovnik Johnson bo zaradi bolezni v kratkem odpotoval v Ameriko.

Pri nekem napadu je bil ubit katoliški apostol-ski vikar v Čungkingu msgr. Jantzen.

V Berlinu je izšla prva številka književnega mesečnika z naslovom »Europäische Lite-ratur«.

Danski prostovoljski zbor, ki se je uril v nem-skih vojašnicah, je včeraj odpotoval na rusko bojišče.

Monqolija in Mandžurija sta podpisali spora-zum glede meinskega spora, ki se je začel leta 1938.

Iz Sofije poročajo, da je finančno ministrstvo dognalo, da mnogi Judje niso prijavili svo-jeje imetja in tako obšli zakonsko uredbo. Zato je finančni minister odredil, da je tre-ba vse neprijavljeno premoženje zapleniti v korist države.

Dragoceni pomen Italije kot nemške zaveznice

Če bi Italija ne bila zdržala angleških sunkov, bi Nemčija bila danes v kaj kočljivem položaju, pravi »Frankfurter Zeitung«

Berlin, 15. maja. s. Včeraj je »Frankfurter Zei-tung« objavila znamenit članek o Italiji. Veljave Italije - piše glavni urednik - ne bomo nikdar mogli dovolj podčrtati. Če ne bi imeli italijanskega zaveznička, bi nam celo Sredozemlje z vsemi de-želami med obema oceanoma in z Malo Azijo vred bilo nedostopno. Potem bi bilo kaj lahko na jugu ustvariti drugo zelo raztegnjeno bojišče proti Nemčiji. Če ne bi imeli italijanskega zaveznička, in bi ta ne zdržal angleškega sunka, bi danes bili v položaju, ki si ga lahko vsakdo misli. Iz-redne težave, veličina in poseben značaj nalog, s katerimi se mora Italija boriti v tej vojni, se bodo dali pravilno preценiti šele v bodočnosti. Nemci, ki bi hoteli pretehtati veljavo Italije, mo-rajo pri tem imeti poseben pogled na vso stvar. Le tako bo mogoče pravilno preценiti vse. Itali-

janska naloga ne bi bila lahka niti za najmoč-nejšo in najbogatejšo silo na svetu. Churchillov načrt, da bi kar moč hitro odtegnili Italijo z bo-jišča, je bil zelo pravičen, a izkazalo se je, da se ne da uresničiti. Angleži so poskusili, a niso uspeli.

Budimpešta, 16. maja. s. Italijansko ljudstvo, piše »Pesti Ujszag«, je trdno sklenjeno okoli svo-jega Duceja ter z moško voljo dela in se bori, da bi doseglo zmago. Medtem ko se italijanske obo-rožene sile hrabro bore po vseh bojiščih ter za-dajajo sovražniku kar najtrše udarce, pa doma ljudstvo z radostnim duhom sprejema sleherni žrtev, ker ve, da s tem sodeluje za zmagovit izid vojne. Korporativni red, ki ga je odobrila vojna, se je izkazal kot ustanova, ki najbolj odgovarja potrebam sodobne države.

Važni gospodarski sporazumi med Italijo in Bolgarijo

Izjave ministra Riccardija o poglobljenem sodelovanju v okviru nove evropske gospodarske vzajemnosti

Sofija, 16. maja. s. Italijanski minister za za-menjavo in valute je sprejel zastopnike tiska in jim dal nekaj izjav o namenu in uspehu svojega obiska v Sofiji. Minister Riccardi je povedal, ka-ko so topli sprejemi, ki jih je bil deležen kot Du-cejev odposlanec, okrepili čustva globokega in odkritosrčnega prijateljstva vsega bolgarskega na-roda do italijanskega naroda. »V takšnem ozrač-ju,« je dejal minister, »nam ne bo težko navezati najširših in trajnih medsebojnih vezi gospodarske-ga značaja. Italijansko in bolgarsko gospodarstvo, ki se očitno izpopolnjujeta, bosta lahko vzpostavi-vidno večje medsebojno blagostanje v okviru novega gospodarskega reda na evropski celini. Privleči bosta lahko do koristne medsebojne po-moči za dosego končne zmag. Sprito novega dejstva, da sta se naša dva naroda v zemljepis-nem oziru srečno približala čez Albanijo, je ved-no večji trgovski promet med Italijo in Bolgarijo nekaj naravnega, in naši trgovski stiki se bodo lahko poglobili bodisi po obsegu izmenjave bla-ga kakor tudi po njegovi vrednosti. Mnogo kaj bo mogoče storiti bodisi za namene, ki so v zve-zi z vojno in njenim glavnim ciljem, bodisi za uvedbo reda na trdnih temeljih reda, ki ga mi-slišta uvesti državi osi in njeni prijatelji s tem, da prinesejo gospodarsko vzajemnost v vojaški in politični vojni načrt. Bolgarija navdušeno sodeluje z osjo in dela v duhu osi. Bodočnost Evrope je v sodelovanju in celinski vzajemnosti, česar so se naši sovražniki vedno bali in skušali preprečiti.«

Ob koncu obiska ministra Riccardija je bilo izdano naslednje uradno poročilo:

Na povabilo bolgarske vlade je italijanski mi-nister za menjavo in valute, Eksc. Riccardi, obis-kal te dni Bolgarijo ter je za svojega bivanja tam imel koristne in pristrane razgovore z zastopniki bolgarskega gospodarstva, zlasti pa še z bolgar-skim ministrom za trgovino, industrijo in dela, g. Nikolajem Zaharijevim. Ti razgovori so potekali v duhu zgodovinske italijansko-bolgarske pri-rčnosti in se je pri njih lahko ugotovila popolna enakost naziranj in določili podrobni načrti za po-živitev italijansko-bolgarskih gospodarskih stikov v okviru sedanje evropske gospodarske vzajem-nosti.

Bolgarski časopisi pišejo, da je bil prvi srečni uspeh obiska ministra Riccardija v Sofiji sklenitev novega trgovinskega sporazuma, na podlagi ka-terega bo Bolgarija pošiljala v Italijo - poleg že pre-jetih dogovorjenih količin blaga - še razne druge stvari, in sicer za znatne vsote. Bolgarija bo pred-vsem odstopila Italiji meso in jajca.

Sporazum je bil podpisan včeraj popoldne v trgovinskem ministrstvu. Rešena so bila poleg tega tudi vprašanja, ki se nanašajo na vzpostavitev red-nega neposrednega trgovinskega prometa med Bol-

garijo in Italijo preko Albanije. Slednjic so spre-jeli tudi določne sklepe glede ustanovitve italijan-sko-bolgarskega zavoda za izboljšanje kmetijstva.

Hude naloge za Ameriko in njene zaveznike

v letošnji vojni

Rim, 16. maja. s. »Newyork Daily News« piše v nekem članku: Zavezniške sile čakajo v bodočih mesecih hude preizkušnje. Zdaj je za zavezniške neobhodno potrebno spraviti čimveč vojnega blaga na vzhodno bojišče, kjer se od-gravajo dogodki, ki so za to vojno odločilne važnosti. Začetek nemške pomladanske ofenzive zahteva sprožitev druge evropske fronte. Vendar pa upamo, da poleg teh nujnih potreb naši vo-ditelji ne bodo pustili v nemar Japonske, ki je za nas toliko važna, kakor sovjetsko bojišče. Ja-ponske sile ne smemo podcenjevati. Če Japonci

včasih nekoliko počivajo, ne smemo misliti, da se je njihovo napredovanje s tem že ustavilo. To pomeni le, da pripravljajo kak drug velik nastop. Naši avstralski zaveznički, ki z ozirom na svoj zemljepisni položaj mnogo jasneje gledajo kakor mi, upravičeno zahtevajo takojšnjo pomoč. Bitka za Avstralijo se je že začela. Za vsako ceno moramo obdržati Havajske otoke, Aleute in Pa-namski prekop, ker so to naše edine postojanke za bodočo protiofenzivo. Če izgubimo katero koli teh postojank, ne bomo mogli pomagati Rusiji in Angliji in ne preiti v protiofenzivo.

Nemci dele zemljo ukrajinskim kmetom

Varšava, 16. maja. s. V Ukrajini so začeli deliti zemljo kmetom. Ta nelahka in neprijetna nalo-ga je pa naletela na popolno soglasje kmečkega prebivalstva in sicer zaradi pravičnosti, ki po-dleži navduhuje. V dnepropetrovskem okrožju so razdelili že 1861 hektarjev zemlje med 2816 ro-bin. Tudi v okrožju Stalino so v navzočnosti nem-skih vojaških oblasti slovesno izročili kmetom odrešeno zemljo.

Težave zaradi surovin

v ameriški vojni industriji

Buenos Aires, 16. maja. s. Iz Washingtona poročajo, da je imel voditelj ameriške vojne iz-delave Donald Nelson na zborovanju industrijev govor, v katerem je med drugim dejal: »Čeprav je naglica izdelave zadovoljiva, je treba vpo-ste-vati, da se bo ameriška industrija znašla pred resnimi težkočami. Amerika ne more svoje izde-lave neskončno množiti. Prej ali slej bo morala njena industrija načeti resno vprašanje o pomanj-kanju surovin. Odslej bo glavna točka v izdeloval-nem programu naglo delo in pa preskrba potreb-nih surovin.«

Uvedba obvezne delovne službe za Poljake

Varšava, 16. maja. s. Z odlokom nemškega generalnega guvernerja je bila na bivšem ozemlju Poljske, kar ga spada v področje generalnega gu-vernerja, uvedena obvezna delovna služba za Po-ljake. S tem mislijo Nemci dobiti čimveč razpo-ložljive delovne sile za obnovo stavb v pokra-jini, za rešitev stoletnega vprašanja o ureditvi te-ka reke Visle ter za ustanovitev novih važnih industrij.

Družba za naseljevanje v Libiji je slovesno izro-čila kmetom novo naselbino, v kateri obsega vsako posestvo 35 do 50 hektarjev zemlje, na kateri bodo pridelovali olive, mandlje, žito, južno sadje in vino. Naselniki so kupili po-sestva po povprečni ceni 170.000 lir in jih bodo odplačali v 30 letih.

Iz Rima poročajo, da se je žetev v Siciliji že pri-čela in da je stanje posevkov v vsej Italiji izvrstno.

V petek ponoči so v Avstraliji razglasili nekatera podrobna določila o vojnem stanju v neka-terih predelih severne Avstralije.

Novo italijansko pravo

Revolucionarno delo, ki bo mnogim narodom lahko služilo za vzorec

Trieste, 14. maja.

Novo italij. civilno pravo bo gotovo močno vplivalo na razvoj življenja narodov v Evropi. Po Italiji smo imeli že celo vrsto predavanj, na katerih so strokovnjaki razlagali pomen in smisel novega prava. Ta predavanja vzbujajo ogromno zanimanje ne samo med pravniki, temveč v vsej javnosti, saj postavlja novo italijansko pravo stvarno nove temelje pravnemu življenju. Obiskal sem nekaj teh predavanj v Triesteju ter sem iz izjav predavateljev dobil sledečo sliko:

Novo italijansko civilno pravo, ki je stopilo v veljavo 21. aprila t. l., obsega šest knjig. Prvih pet vsebuje določila osebnega prava, dednega prava, lastninskega prava, kreditnega in delovnega prava, v šesti knjigi pa so pod naslovom »Varstvo prava« zbrane vse določbe, ki se pečejo s pravno zaščito posameznika ter so bile doslej raztresene v raznih pravnih delih. Prvič v zgodovini prava pa je pridružil fašizem k temu zakonu še posebno pomorsko in zračno pravo, s katerima se ureja pomorska in rečna plovba in zrakoplovstvo na podlagi sodobnih načel. Italija nadaljuje s tem tradicijo svojih slavni pomorskih republik, ki so svojsko (republika Amalfi) na področju morske plovbe prve ustvarile pravni red.

Iz besedila novih zakonov je razvidno, da nastopa sedaj država kot suveren ustvarjalec prava ter si podreja koristi posameznika. Tudi tam, kjer stopa v ospredje sedanja družabna ureditev, kakor posameznik pri osebnem pravu, družina pri dednem ter lastninskem pravu in gospodarska podjetja pri delovnem pravu, podurja država, da so te družabne ureditve v svoji funkciji od nje povsem odvisne. Zaščita pravne osebnosti je sedaj povezana z neno odgovornostjo napram državi in z njenim delom v okviru javnega reda. Novo pravo postaja z določbami o izvajanju v pravem pomenu besede ljudsko pravo — državljani ne sme več smatrati sodišča za neko tujo ustanovo, ki izreka svoje sodbe na podlagi skrivnostnih trdih načel razumljivih le študiranimu pravniku. Sodni postopek je po novem pravu enostavnejši, razumljiv lažje tudi lajku ter odgovarja v svojem učinku sodobnemu pravnemu, političnemu in socialnemu čutu. Instancna pot je zelo omejena, zato pa je dobilo vrhovno sodišče — Suprema Corte di Cassazione — nalogo, da spravlja v soglasje sodni izrek in življenjsko resničnost.

Nekatera načela novega civilnega prava segajo precej izven pravnega okvira. Tako posebno fašistično lastninsko in delovno pravo. Pravica do zasebne lastnine in do dela obsega vprašanja, na katerih temelji vsa naša kultura. Zasebna lastnina je socialna funkcija, ki nalaga izvrševalcu ostro začrtane obveznosti napram skupnosti, delo pa ni več objekt, temveč subjekt gospodarstva, pri čemer se odmerjajo pravice in dolžnosti posameznika po merilu dela, ki ga tisti vrši. Novo pravo dokazuje, da ta vprašanja niso več samo teoretične zahteve, temveč načela, na katerih temelji novo pravno življenje države. V tem pogledu je fašistično pravo gotovo revolucionarnega značaja. Zagrabljeno je pri korenini zlo, proti kateremu so se zmanj borila prizadevanja prejšnjega pravnega

reda. Z novim pravom je dobila država močnejše orodje za ustvaritev boljše življenjske bodočnosti.

Prav zanimiva je zgodovina graditve novega italijanskega prava. Vsaka izprememba je povezana ozko s posameznimi obdobji fašistične revolucije. Tako se je Mussolini, ko je oktobra 1922. prevzel oblast, omejil na prikriti preoblikovanje liberalne zakonodaje novim potrebam. Odločen korak k novemu zakonodajstvu je napravil šele v svojem govoru 3. jan. 1925., ko je napovedal kot protidarec proti zadnjim poskusom starih strank, da bi se zopet polastile oblasti, popolno fašistično revolucijo. Prve zakonodajne odredbe so bile ustavnega značaja. Namesto liberalne razdelitve državne oblasti na zakonodajne in izvršilne organe

Gozdne pasove ob prometnih zvezah bo treba posekati

Ljubljana, 15. maja.

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal odredbo, po kateri bo treba iz vojaških in varnostnih nagibov posekati ob važnejših prometnih žilah ves gozdni pas v širini po 150 metrov na vsaki strani. Uredba pravi, da bo treba na odsekih, ki so v uredbi posamično navedeni, posekati vse gozdno rastlinje v širini 300 metrov, na vsaki strani prometne ceste ali železnice po 150 metrov. Posekati bo treba tako, da bo razgled popoln. V posebnih primerih bo lahko gozdna milica odredila sečnjo v večjo globino. Prizadeji lastniki gozdov morajo začeti sekati najkasneje v desetih dneh po objavi te uredbe, sečnja pa mora biti končana najkasneje v 60 dneh. Obenem mora lastnik gozda v tem času spraviti s posekanega prostora tudi vse les. Občine bodo lastnike gozdov opozorile na začetek sečnje, toda lastnik mora sam začeti sekati, četudi ne bi dobil posebnega sporočila od svoje občine.

Uredba našteva sledeče odseke ob železnicah in cestah, ki jih bo treba izsekati v predpisani širini:

Vzdolž železniške proge Postojna—Metlika:

Na obeh straneh v bližini stalnih vojaških stražnic od stare meje do km 618,7; — na obeh straneh razdela med km 614,1 in km 612,8; — pas okrog poslopja postaje Planina; — na obeh straneh razdela med km 609,8 in km 608,5; — na zahodni strani razdela od km 608,5 do podvoza pri Gradišču; — na vzhodni strani razdela od km 608,5 do podvoza pri Martinjem hribu; — na obeh straneh razdela med postajo Logatec in Štampetovim viaduktom; — na obeh straneh razdela med km 590,500 in km 588,100; — na južni in vzhodni strani razdela med km 588,100 in km 584, vsehvišji pri tem železniško postajo in viadukt v Borovnici; — na obeh straneh razdela med km 584 in km 583,500; — na obeh straneh razdela med km 583 in km 582; — na obeh straneh razdela med km 581,600 in postajo Preserje; — na vzhodni strani razdela med km 577,2 in km 577; — na vzhodni strani razdela med km 576,700 in km 576,500; — na zahodni strani razdela med km 576,500 in km 573,700; — na obeh straneh razdela 100 m daleč nad žuvarnico 392; — na zahodni strani razdela 100 m daleč med Rudnikom in Lavro, kjer je južnozahodni izrastek Golovca; — na severni in vzhodni strani razdela med stalnima vojaškima stražnicama 3 in 4; — na obeh straneh nad severnim vzhodom v vrhovski predor, na daljavo 700 m; — na obeh straneh razdela ob vходу in izhodu pešeniškega predora, na daljavo 50 m; — na južni strani razdela med postajo Sent Vid pri Stični in točko 500 m pred to postajo; — na obeh straneh razdela v višini nadvoza Cesta na daljavo 500 m; — na obeh straneh razdela med postajo Novo mesto in postajo Matnska vas; — na obeh straneh razdela med predorom pri Stranski vasi in prehodom višina 265

Vzdolž ceste Ljubljana—Postojna:

a) odsek Vrhnika—Logatec:

Na južni ali vzhodni strani razdela med križiščem s stezo vzhodno od Bele in nadvozom kota 474; — na južni ali vzhodni strani razdela med križiščem s stezo pri Suhem griču do brzojavnega jambora na severnem koncu v premi črti proti Logatcu; — po vsem hrbtu kote 485 v pasu med cesto in železnico; — na južni ali zahodni strani razdela med križiščem z vozno potjo na Cesti in točko v razdalji 500 m od tega razpotja proti jugu; — na severni ali zahodni strani razdela med nadvozom kota 484 in 200 m onstran križišča s stezo v pasu Smrekovec; —

b) odsek Logatec—Planina:

na zahodni strani razdela med Grčarevcem in Lipljami; — na vzhodni strani razdela med Kalcam in Grčarevcem.

Vzdolž ceste Rakek—Cerknica:

Na obeh straneh razdela pri vodnem zbirniku.

Vzdolž ceste Grahovo—Velike Bloke:

Na obeh straneh proge.

je združil oboje v roki šefa vlade, ki je potem prenesel to oblast na organe nove korporativne države in sicer v tistem obsegu, kakor je bilo potrebno in umestno. Z zakonom 19. januarja 1939., ki je prinesel namesto liberalnega parlamenta zbornico bolnih organizacij in korporacij, se je ta doba zaključila. S tem je bil podan tudi državopravni okvir za ustvaritev novega kazenskega in civilnega prava. Fašistično kazensko pravo je stopilo v življenje leta 1930. pod ministrom Alfredom Rocco. Delo na civilnem pravu pa je trajalo dalje časa. Sedanjim pravnim ministrom Grandi, eden izmed prvih borcev fašističnega gibanja, potem podtajnik v zunanjem ministruvstvu in dolgoletni poslanik v Londonu, je prevzel od svojega predhodnika Henrika Solmija kot dediščino dolžnosti, da pripravi novemu civilnemu pravu vstop v življenje. Ni slučaj, da se je izvršilo to na dan 21. aprila, na praznik ustanovitve Rima, ki ga slavi Italija kot enega svojih največjih državnih praznikov.

Grozni zločini komunističnih partizanov

Št. Rupert, 16. maja.

V noči od srede na četrtek preteklega tedna so oboroženi partizani pridrli v vas Bistrica pri Št. Rupertu in s silo odpeljali štiri fante. Potem so se pa spravili nad hišo posestnika Zavodnika in odvedli vse člane družine in sicer očeta, mater, sina in hčer. Hišo so temeljito izropali, iz hleva pa vzeli tudi dva konja in vse skupaj odvedli v gozd. V gozdu so štiri ugrabljenе fante ločili od ostalih, Zavodnikove pa obsodili na smrt. Pomoriti so jih hoteli z noži. Ko sta morila segla po orožju, se je sin Anton, ki naj bi bil prvi na vrsti, z zadnjimi napori rešil vezi, planil potem na morila, ju podrl in pobegnil. Potem je taval po gozdu in zabredel spet nazaj v bližino kraja, kjer so zverinski partizani morili njegova starša in sestro.

Grozoten morilski čin partizanske tolpe je z grozo navdaj vse okoličane. Nihče ni vedel povedati, kaj naj bi zagrešila Zavodnikova družina, da je morala postati žrtev podivjancev, katerih delo naj bi služilo osvoboditvi slovenskega naroda! Kaj takšnega ne morejo delati ljudje čiste preteklosti, pač pa le potepuhi in delomržeži, ki preže le na tuje blago in tuje imetje. To so zločinci, ki služijo družbi meščanskih milijončkov, ki so vzeli v zakup osvoboditve, ker so pač presiti in jih v zločin goni le hrepenenje po pustolovčinah.

S Hrvaškega

Mestni svet v Otočcu je sklenil na svoji zadnji seji, da bo napravil za prvo obletnico hrvaške nezavisnosti betonski most čez Gacko. Meščani bodo z lastnimi sredstvi pomagali pri izgradnji tega mostu, kolikor ne bi mogla občina sama prenesti velikih izdatkov.

Zagrebsko ravateljstvo za javni red in gospodarska policija sta spet kaznovala veliko tihotapcev in navijalcev cen na denarne in zaporne kazni.

Z odobenjem pristojnih oblasti je zdaj banjaški občini dovoljeno, da bo začela zidati veliko moško obrtno šolo in pa srednjo tehnično šolo. Za obe šoli je že odobren kredit 24 milij. kun.

V Banji Luki bodo začeli izdajati nov list. V osnovni fond so dali takoj 25.000 kun.

V Novi Gradski bodo postavili v najkrajšem času nov Hrvatski dom.

V Borovu, kjer so velike Batine tovarne za čevlje, bodo odzadaj prirejali 6 mesečne tečaje pod imenom »Batina šola delca«. To bo strokovni tečaj za bodoče tvorniške mojstre. V tečaj bodo sprejeli samo tisti, ki imajo 4 razrede srednje šole ali pa osem razredov ljudske šole. V šoli je zazdaj 160 učencev.

Preteklo nedelje so v Osijeku zaključili gledališko sezono. V pretekli sezoni so izvedli 20 dramskih in 7 opernih del.

V Vukovarju se pripravljajo na svečano praznovanje 50 letnice tamkajšnje realne gimnazije. Ob tej priloiki bo izdana posebna spomenica.

Po celi Hrvatski bodo slovesno praznovali teden hrvaške matere in otroka, ki bo v začetku prihodnjega meseca.

Na debelo je trgovala z živili brez zalog

Ljubljana, 16. maja.

Res je, da lahkoverni ljudje postajajo dostikrat žrtve brezvestnih spekulativ in drznih sleparskih tipov, ki znajo na premeten način izkoristiti vsakokratni socialni in gospodarski položaj kakkega kraja in mesta. V dobi gospodarskih stisk žive razni konjunkturisti, ki skušajo pridobivati in kopičiti premoženje na lahek in nagačen način, ne oziirajoč se na stanje svojih žrtv. Ko se je že leta 1940 pričelo večje povpraševanje po raznih življenjskih potrebščinah in so nekateri kakor hrčki kopili živila v tajne shrambe, so se že takrat pojavljali kriminalni tipi, ki so ljudi sleparili na vse mogoče načine.

Na videz naivna Francka Dermotova, 40 letna žena nekega ljubljanskega delavca, je leta 1940 zasnovala v velikem obsegu nakupovanje in dobavljanje živil različnim strankam, največ iz manj imovitejših slojev, ki so si za huda leta privarčevale nekaj težko prisluženih prihrankov. Svojim žrtvam je bilo v sladko govorilo, da je trgovska zastopnica neke veletrgovine z moko in drugim blagom, ki ima svoja velika skladišča v Belgradu in Zagrebu in ki zalaga vse pokrajine z živili. Govorila jim je, da ji je mogoče na lahek način preskrbeti najrazličnejša živila, tako moko, sladkor, kavo, riž, olje, slanino in druge stvari. In mnogi so ji verjeli.

Brez vsakega jamstva in brez vsakih trgovskih zaključkov so ji stranke naročale dobavo večjih količin olja, moke, sladkorja itd. Ko so pa žrtve naposled sprevedle in dognale, da so naslede preveljani sleparji, so seveda najprvo trgovsko zastopnico prijele in poklicale na odgovor ter zahtevale od nje povrnitev njej izročene denarja za živila. Francka pa jih je znala dolgo vleči za nos. Izgovarjala se je na vse mogoče načine.

Najrajši se je opravičevala, da jo je osleparil neki železničar, ki ji je zagotovil, da ji bo brezplačno pripeljal blago v Ljubljano. Njemu je več denar izročila v dobri veri, da je poštnjak. Postala je sama njegova žrtev. Naposled so jo opeharjena stranke prijavile državnemu tožilstvu zaradi vseh sleparij. Leta 1940 je 13 strank opeharila za 25.665 din takratne valute, nekatere celo za čedne vsote po 8 jurjev in več.

Francka pa še ni nehala s svojimi sleparijami. Tudi lani junija in septembra je poiskala še 4 lahkoverne ljudi, ki so ji zaupali večje vsote, ko jim je lepo obljubovala, da jim bo dobavila več kilogramov prave in čiste svinjske masti. Dve žrtvi sta ji dali 470 in 62 lir, tretja žrtev ji je izročila za mast 900 lir in četrti ji je dala zlat prstan, vreden 450 lir, z naročilom, da naj ga shrani. Pri zadnjih žrtvah se je izgovarjala, da je imela mast naloženo na vozičku, pa jo ji je odpeljal neznan fant.

Po daljši kazenski preiskavi, ki je do podrobnosti razkrila vse Franckine machinacije in manipulacije z zalagami živil, je državni tožilec Dermotovo obtožil zaradi zločina obrtoma izvrševane prevare. In Francka je naposled prišla pred tri sodnike kazenskega senata na okrožnem sodišču. V dvorani št. 79 so je zagovarjala in izgovarjala, skušajoč vso krivdo zvaliti na »neznanega železničarja«. Navajala je tudi dve pričli, ki naj bi potrdili, da je imela res trgovske posle z železničarjem, s katerim sta se vedno sestajala pri »tro-mostovju«. Obe priči sta jo pustili na cedilu in nista mogli potrditi, da bi imela Francka res kakšne razgovore glede dobave živil s kakim železničarjem. In senat, ko se je popolnoma prepričal o obtoženkinini krivdi, je Dermotovo obsodil na 1 leto in 10 dni robove. Francka s sodbo ni bila popolnoma zadovoljna.

E. Wallace

25

RDEČI KROG

ROMAN

Talija je spet uprla svoj pogled v mizo in živčno sukala čajno žličko med prsti.

»No, dobro,« je dejala nenadno in skomignila z rameni. »Sicer je pa še vseeno, če me obesijo zaradi vola ali pa zaradi suhega zajca.«

»Ali za dober del 60 tisočakov, ali pa za dva stotaka. Ne?« je dejal Barnet dobrovoljno in namignil natakarkju.

Talija je odšla iz restavracije in se napotila proti domu. Pot jo je vodila mimo banke. Mislija si je, da ne bi bilo priporočljivo, če bi poklicala avtotaksi, dokler ne bi imela za seboj okoliša, kjer bi bistro Brabazonove oči lahko zapazile to njeno potratnost. Po mešala se je med množico ljudi, ki so ob tej uri hiteli vsak po svojem opravičku po Regent Streetu.

Kar na lepem je začutila, kako se je nekde dotaknil njene roke. Naglo se je obrnila.

Neki mlad možki je hodil ob njeni levi. Bil je to lep mladeniš z bistroumnim izrazom v obrazu, ki se ni prilizovalno namigal, kot so to delali drugi, kadar so se dotikali njene roke na Regent Streetu, niti je ni vprašal, če je namenjena v isto smer kakor on.

»Talija!«

Ko je zaslišala ta klic, se je obrnila in za sekundo izgubila svojo hladnokrvnost.

»Mr. Beardmore,« je zajecjela.

Jackov obraz je zardel in očito je bilo, da je v zadregi.

»Hotel sem samo za trenutek govoriti s vami. Na to priložnost, ki se mi je zdaj ponudila, sem čakal že ves teden,« je dejal živahno.

»Vedeli ste, da delam pri Brabazonu; kdo vam je to povedal?«

Jack je okleval s odgovorom.

»Inspektor Parr,« je dejal. In ko je videl nasmeh na dekletovih ustnicah, je nadaljeval:

»Resnica, stari Parr ni tako slab človek... Nikoli več nisem slišal, da bi še kaj slabega govoril o vas, Talija.«

»Kaj slabega,« je ponovila. »Ali je to res tako važno? In zdaj, mr. Beardmore, moram nujno oditi. Imam namreč zelo važen sestanek.«

Toda Beardmore je je trdno držal za roke.

»Talija, ali mi ne bi povedali, zakaj ste to storili,« je vprašal mirno. »Kaj se skriva za vsem tem?«

Ona pa se je samo nasmehnila in mu ni odgovorila.

»Mora biti neki razlog, zaradi katerega se družite s to nenavadno družino,« je nadaljeval Jack, ko ga je ustavila.

»Kakšna nenavadna družina?« je vprašala.

»Pravkar ste prišli iz neke restavracije,« je dejal, »in tam ste bili v družbi z nekim možkom, po imenu Flushom Barnetom, ki slovi kot neugnan in predrzen tat. Mož, ki je presedel že dalj časa v ječi.«

Ženska, ki je bila tudi s vami v družbi, je bila njegova ljubica Milly Macroy. Barnetova sodelavka je, in je imela tudi svoje prste vmes pri tatvini v Darlingtonovi zadrugi. Tudi ona je presedela že nekaj časa za zamreženimi okni. Zdaj pa je nameščena v Brabazonovi banki.«

»In kaj potem?« je dejala dekle.

»Gotovo ne poznate značaje teh ljudi?« je vsiljivo dejal Jack.

»Na kakšen način pa jih vi poznate?« je vprašala mirno. »Ali se motim, če domnevam, da niste bili sami na oprezovanju za me-noj? Ali ste bili morda v spremstvu obéudovanja vrednega mr. Parra? Vidim, da ste bili. Skoraj bi rekla, da ste tudi vi policaj.«

Jack je osupnil.

»Ali se ne zavedate, da mora Parr obveščati vašega delodajaleca, s kakšno vrsto ljudi se družite?« je vprašal. »Za božjo voljo, Talija. Zavedajte se vendar, v kakšnem položaju ste!«

Ona pa se je pri vsem tem smejala.

»Bog ne daj, da bi se vmešavala v dolžnosti in odgovornosti poljejskega častnika!« je rekla.

»In želela bi, da se tudi mr. Parr ne bi preveč vmešaval v moje zadeve. To bi bil vsaj nekakšen znak dostojnosti in spodobnosti z njegove strani.« Pri tem se je spet nasmehnila. »Res, zelo rada bi videla, da se ne vmešava v moje zadeve.«

»Meni ni do tega, če policija skrbi za moj blagor, ker je to njena dolžnost in pravica. Prav je, da se trudi pripeljati zapeljano spet na pravo pot. Če pa skuša delodajalec pripeljati s svojimi naveti grešno dekle na pravo pot, pa te utegne postati celo nadležno. Ali se vam ne vdi tako?«

Jack se je proti svoji volji nasmehal.

»Prav zares, Talija, vi ste vse preveč bistroumni za tako družbo, v kateri ste zdaj in za tako življenje, kakor ga zdaj živite,« je dodal resno. »Zavedam se, da se nimam pravice vtikati v vaše stvari, morda pa bi vam le lahko na kak način pomagal. Posebno pa...« tod je okleval, »se ste storili kaj takega, zaradi česar ste zdaj v krempljih teh ljudi.«

Talija mu je podala roko z nenavadnim nasmehom.

»Zbogom!« je dejala sladko in ga pustila nekam omanjenega.

Dekle je odšlo s hitrimi koraki skozi Burlingtonovo arkado do Picadillyja in stopila v avtotaksi. Blok stanovanjskih poslopj, pri katerem je Talija izstopila, je bil v Marylebone Roadu in se je že po zunanosti znatno ločil od majhnih hiš v Lexington Streetu, kjer je prej stanovala.

Livrirani vratar je je peljal z dvigalom do tretjega nadstropja, kjer je stopila v stanovanje, ki je bilo okusno in razkošno opremljeno. Pritisnila je na zvonec in stara, priletna ženica se ji je odzvala.

»Marta,« je dejala. »danes ne bom čaja, hvala. Pripravite mi moje modro večerno toaleto, telefonirajte Walthamovi garaži in sporočite jim, da potrebujem avtomobil, ki naj bo tu pet minut pred pol osmo uro.«

Železničarji so najboljši vrtnarji in mali gospodarji

Ljubljana, 15. maja.

Ako izvzamemo prave poklicne vrtnarje, ki bi pri kakšnem vrtnarskem tekmovanju seveda ne smeli priti v poštev, ker so pač »profesionalci« in bi bili, enako kakor pri športnih tekmah, izključeni, potem bi gotovo odnesli prvenstvo kot vrtnarji-amaterji, to se pravi ljubitelji, nedvomno naši železničarji.

Ze davno pred sedanjo, da, celo pred prvo svetovno vojno so n. pr. železničarji v Ljubljani, pa tudi v drugih naših krajih — kakor menda po celotni svet — sloveli kot izvrstni vrtnarji in jih ni bilo prav nič sram, ako so jih pripadniki drugih poklicev zbadali, da se ukvarjajo s »šrebergortnerjem«, kakor se je ta nemška izposojenka udomačila tudi že pri nas.

Morda je poklic železničarja tak, da sam navaja moža in z njim družino k vrtnarstvu ali bolje rečeno k vrtnarstvu. Železničarji potujejo mnogo po svetu in takrat, kadar je prost, si ničesar bolj ne želi kakor mirnega doma, če le mogoče z vrtnarstvom. Železničarski stan se je vedno štel med vse delovne poklice za nekaj boljše, za nekakšno »aristokracijo« med delavstvom. Njihov poklic zahteva mnogo treznosti in discipline, cele možatosti, ki jim je prešla že v kri in meso. Le taki možje so zmožni ustvarjati si prijetne lastne domove, čeprav majhne, toda trdne. To so pokazali tudi slovenski železničarji. Saj so nastali celi okraj v Ljubljani — ali pa so se mnogi povečali — z delom in žulji železničarjev. Samo pogledimo na primer Moste, Zelene jame, Hradskega cesto, Rožno dolino in velik del Viča, vso Šiško, velik del Bežigrada — ali ne vidimo kar po cele skupine železničarskih hiš z lepimi vrtovi! In te hiše niso morda od včeraj, temveč stojijo že desetletja.

Železničar na svojem službenem potovanju tudi mnogo vidi, kako lepe vrtove imajo drugod in kako si drugje znajo tudi mali ljudje pomagati. To ga vedno vzpodbuja. Resnica je, da so bili prav železničarji tisti, ki so zanesli k nam marsikatero novo sadno ali zelenjadno sorto, marsikakšno idejo in marsikak nov način obdelave zemlje, gnojenja, sploh vsega gospodarstva. Tesna povezanost, ki medsebojno drži ves železničarski stan, je bistveno pripomogla k sedanji splošno razširjeni ljubezni do vrtov med vsem železničarskim stanom. Kar napravi eden, ga hoče takoj hvaljevalno posnemati drugi. Tako je že pred leti mogel vsak dober opazovalec kje v predmestju Ljubljane takoj uganiti, katera je železničarska hiša in katera ni. Železničarjev dom sta redno odlikovala lična zunanost in skrbno obdelan vrt, če nisi na vrtu samem opazil kar gospodarja samega, kako pridno vihti rovnico, motike ali drugo vrtnarsko orodje.

Tudi glede reje malih živali so bili železničarji vedno na prvem mestu. Ze pred to vojno so bili železničarji znani perutinarji, kuncerejci, la, tudi koze so mnogi redili. To prvenstvo imajo železničarji še danes.

K temu veselju železničarjev do malega gospodarstva pa je dosti pripomogla naravnost zgrajena zadruga organizacija naših železničarjev. Zadruga ideja je sploh mati zamisli lastnih malih zadrug, ki so vrtovi. Poleg svoje Nabavljajne zadruge, ki je ena največjih zadrug v Ljubljani,

ski pokrajini, imajo železničarji tudi svojo »Železničarsko gospodarsko zadrugo« ali »Žegozo«, ki pomaga svojim članom-železničarjem pri njihovem gospodarstvu, bodisi pri nakupu semen in sadik, bodisi pri nakupu in vnovčevanju malih živali, oziroma pri nakupu krme. Kako na široko je to železničarsko združništvo razvito, naj služi za primer samo to, da imajo železničarji kar posebne oddelke za strojenje zajčjih kož, za čiščenje in tkanje volne angorskih zajcev in podobno.

Sedaj, ko se sleherni, kdor le more, oprijemlje vrtnarstva, obdelovanja zemlje in reje ži-

Snočni koncert bivših gojencev Glasbene Matice je sijajno uspel

Ljubljana, dne 16. maja.

Snoči so v veliki filharmonični dvorani nastopili bivši gojenci Glasbene Matice. Dvorana je bila velika premajhna, da bi mogla sprejeti vase vse številne poslušalce, ki so hoteli slišati naše domače mojstre. Veliko, veliko ljudi je moralo oditi, kajti vstopnice so bile razprodane do zadnje. Prireditev je bila kot zaključna v tednu, ki ga je Matica priredila pod geslom »Učite se glasbe«.

Koncert, ki so nam ga snoči dali, bo vsakdo, ki ga je poslušal, le stežka pozabil. Točka je bila lepša in boljša od točke, navdušenega odobravanja in cvetja ne konca ne kraja. V dvorani je bila med izvajanjem grobna tišina, da si slišal tudi najmlajši zvok violine in najbolj občuten glas soprana. Snočni umetniki bi se lahko postavili tudi na vsak mednarodni glasbeni oder in pred najbolj izbrano koncertno občinstvo in bi tudi tamkaj dosegli prav takšen uspeh, kakor so ga bili deležni včeraj pri domačem občinstvu.

Na koncertu so sodelovali najvidnejši predstavniki glasbenega življenja. Sodelovali so: Franja Golobova, altistka ljubljanske opere, koncertna pevka Pavla Lovšetova, pianistka Zora Zarnikova, ravnatelj konservatorija in operni pevec Julij Betetto, pianist Marjan Lipovšek, violinist Leon Pfeifer, pianist Janko Ravnik, violinist Karlo Rupel in pianist Anton Trost.

Uvodno besedo k snočnemu koncertu je imel predsednik Glasbene Matice dr. Vladimir Ravnik. V jedrnatih besedah se je spominjal časov, ko je bil tudi sam gojencev zavoda, kateremu je na čelu že lepo število let. Med drugim je tudi dejal: Če ne bi Glasbena Matica nič drugega naredila kot to, da je ustanovila glasbeno šolo, je že vredno, da obstaja. V šoli Glasbene Matice so dobivali prve temelje naši zdajšnji umetniki, ki se lahko postavijo ob stran tudi mednarodnim glasbenim mojstrom. V tej šoli se je glasbeno izobraževal rod za rod. Sola je dajala gojencem glasbeno in splošno omiko. Saj se po taki omiki merijo narodne kulturne vrednote. Glasba je tista, ki preprodi dušo in srce. Če se sprašujemo, ali je Matica v tem pogledu storila svojo dolžnost, lahko na to vprašanje več kot zadovoljivo odgovorimo. Dejstva so, ki govorijo v Matici prid. Pred 60 leti, ko so bili vzidani prvi temeljni kamni za zdajšnji naš največji glasbeni zavod, je bila pri nas na glasbenem polju še prava ledina. Ni bilo niti literature,

vali, moramo priznati, da so bili železničarji na tem polju — poleg učiteljstva in duhovščine — že davno pred drugimi stanovi in poklici. V resnici so nam železničarji sedaj pravi učitelji in hvaležni smo jim za njihov zgled. Pa tudi vsakdanja skušnja kaže, da se železničarji tega zavedajo, pa da tudi prav radi s svojimi izkušnjami in drugače — na primer s preskrbo boljše semena, boljših plemenskih živali itd. — radi pomagajo tudi ne-železničarjem, pogosto začetnikom na polju malega gospodarstva.

Primer železničarjev nas uči, kaj zmore večš cel stan, ako ima v svojih vrstah možje, ki so vedno spoštovali pravo pošteno delo, ljubili svoj dom in se učili pri zadrugi ideji!

domači skladatelji so bili le redki, glasbenih ali pevskih nastopov pa sploh ni bilo. Iz takratne zapuščene ledine pa je Matica v šestih desetletjih naredila lepo obdelan vrt, poln cvetja in sadja. Koncerti, instrumentalni kakor pevske, so na dnevnem redu, narod je dobil svojo opero z lastnim orkestrom, na kar si pred 60 leti še misliti nismo upali, v cerkvi in šoli povsod petje in igranje. Pevski zbori so rasli po deželi kot gobe po dežju, tudi orkestri niso nič nenavadnega, povsod veliko veselje do glasbe. Na vse te sadove lahko pokaže danes Glasbena Matica. In včr, kar je Matica dosegla v svojem trajnem prizadevanju, pa je zdaj njena Glasbena akademija, na kateri so profesorji nekdanji Maticini gojenci. Za tako stavbo, kot je Glasbena akademija, je treba trdnih temeljev. In pri Matici jih ni manjkalo, bilo jih je sicer malo, toda bili so tem boljše in kremenitejši. Gerbič, Hubad, in zdaj Betetto so dali take temelje, na katerih je naša glasbena stavba več kot trdna. Matica je vzgojila številne odlične gojence, na katere smemo biti ponosni in ki so narodu v čast.

Potem se je razvil koncertni spored.

Prvi je nastopil na klavirju Marjan Lipovšek, ki je zaigral Hofmeisterovo Fantazijo na slovenske narodne pesmi in dvojce Krekovih skladb: Romanco in Capricetto. Za svoje odlično odigranje je bil deležen cvetja in toplaga odobravanja. — Opera pevka Franja Golobova je odpevala najprej Pavčičovo Zenojko, potem Skerjančovo Vizijo in pa Ravnikovo rokopsko skladbo Materi. Na klavirju jo je spremljal Janko Ravnik. Posebno zadnja pesem je bila navdušeno sprejeta. Izvajalka je sprejela lepe šopke cvetja. — Violinist Leon Pfeifer je nato odigral dve skladbi: Skerjančovo Intermezzo romantique in Vladigerova: Pesem. Na klavirju ga je spremljal Marjan Lipovšek. — Koncertna pevka Pavla Lovšetova nam je potem priručno zapela tri narodne pesmi: Nebesa so prelepi raj, Ne vem, kdo bolj je tožen in Po gorah grmi, se bliska. Slednja je bila variacija na narodno pesem. Za pesmi je bila deležna viharnega odobravanja. Dobila je lepe šopke cvetja. Odlično jo je spremljal na klavirju Lipovšek. — Za njo je nastopil violinist Karlo Rupel. Najprej nam je zaigral Milojčević Narodni ples in Paganinijeva La Campanella. Posebno drugo skladbo je odigral tako dovršeno, da odobravanja ni hotelo biti ne konca ne kraja. Zadnjo točko je moral ponoviti. Na klavirju ga je spremljala Zora Zarnikova. — V predzadnji točki je nastopil ravnatelj konservatorija Julij Betetto. Najprej je zapel Adamčičovo: Noč je tožna, kakor moji sni; potem Lajovecovo: V eter veje in Pavčičovo: Mlada pesem. Tudi ta zadnja pesem je tako vnela, da jo je moral ponoviti. — Zadnji na sporedu pa je bil naš priznani pianist Anton Trost, ki je odigral Prochaskov opus iz Karnevalske suite v treh stavih: Promenada, Romanca in Finale. Po zadnji točki spet ni hotelo biti ploskanja konec. Mojster je dodal še eno skladbo.

Na kratko: za včerajšnji koncertni nastop moramo biti izvajalcem kakor tudi Matici hvaležni. Napak bi storiili, če bi koga izmed nastopajočih posebej pohvalili, saj je vsak dal iz sebe vse, kar zna, vse, kar zmore. In to je bilo za poslušalce tudi dovolj.

Kinopredstava Dopolavora

V Dopolavorovem kinematografu na Taboru bodo predvajali v nedeljo, dne 17. t. m., zvočni film »Nora od veselja«. V filmu nastopijo znani umetniki: Vittorio de Sica, Maria Denis in Umberto Melnati. Predstava se začne ob 15.

Ribnica

Pomnožitev uradnih ur v Zdravstvenem domu. Zaradi vedno večjega obiska v Zdravstvenem domu je vodstvo tega doma povečalo število uradnih ur in sicer tako, da bodo odslej na polikliniki uradne ure vsak ponedeljek in petek od 8 do 11 dopoldne in od 14 do 15 popoldne; v dežjem dispanzerju za otroke, ki še ne hodijo v šolo, vsak ponedeljek od 11 do 12 in vsak petek od 15 do 16; v posvetovalnici za zdravljenje dojenčkov in mater vsak ponedeljek od 15 do 16 in vsak petek od 11 do 12.

Velike Lašče. Jutri se poročita v župni cerkvi v Velikih Laščah gđ. Skulj Marija, posestnikova hčerka iz Brankovega pri Velikih Laščah, in g. Kljun Janez iz Kočevja. Novoporočencema želimo v življenju vso srečo!

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino

Poveljnik XI. Armadnega zbora

na podlagi Razglasa z dne 24. aprila 1942-XX

dajeta na znanje:

Dne 8. t. m. so v kraju Sovra neki komunisti ubili z revolverskim strelom neko slovensko ženo, ker se je protivila njihovim zločinskim dejanjem.

V smislu predpisov Razglasa z dne 24. aprila t. l. in ker je pretekel predpisani čas, ne da bi bili odkriti storilci zločina, je bilo odredeno, da se ustrelita dve osebi, ki sta zanesljivo krivi terorističnega in komunističnega delovanja.

Bili sta ustreljeni danes ob 6.30 uri.

Ljubljana, dne 15. maja 1942-XX.

General Poveljnik Visoki Komisar

XI. Armadnega Zbora za Ljubljansko pokrajino

Mario Robotti Emilio Grazioli

Ljubljana

Koledar

Danes, sobota, 16. maja: Janez Nep. Nedelja, 17. maja: 6. povel.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa c. 43; mr. Trnkoczy ded., Mesni trg 4; mr. Ustar, Selenburgova ul. 7.

Nedeljsko zdravniško dežurno službo bo opravljala od sobote ob 20. ure do ponedeljka d. 8. ure jutraj mestni višji zdravnik dr. Ciber Franc, Stefanova ul. št. 7, telefon 36-41.

Igro Gheon. »Sultanova hči in dobri vrtnar« ponavlja Zveza velikih Klar v nedeljo, 17. t. m. ob 4 popoldne v frančiškanski dvorani, ker se je na Vnebohod dijaške kongregacije in vse Marijine družbe zaradi papeževе proslave niso mogle udeležiti. Vsi prijatelji lepe verske umetnosti priručno vabljeni. Predprodaja vstopnic v trgovini Stilloj, v nedeljo dopoldne in popoldne pa pri blagajni.

Retrospektivna razstava M. Jame še vedno ni bila deležna Vašega obiska, zato si jo izvolite ogledati. — V nedeljo, 17. maja, bo na razstavi vodstvo ob enajstih.

COMM. ALFONSO CAMAGNA

Casa fondata nel 1904

Commissioni - Espor

tazioni - Rappresen

tanze - Depositi - Tra

sporti - Assicurazioni

Ustanovljeno l. 1900

Poverjenikstva - Izvoz

ništva - Zastopstva

Skladišča - Prevoz

ništva - Zavarovanja

NAPOLI - Via Arte della Lana 18

Novi radion. Kupci se opozarjajo, da nima »Novi Radion«, ki se je zadnjič čas na trgu pojavil, s prejšnjim »Radionom« trdke Schicht prav ničesar skupnega. Zato ne prevzame trdke Schicht nobene odgovornosti za kvaliteto novega izdelka.

Prihodnji koncert Glasbene Matice ljubljanske bo v petek, 22. maja v veliki Filharmonični dvorani. Na tem koncertu bo nastopil ljubljanski komorni trio, katerega člani so: violinist Albert Dermelj, čelist Ceneč Sedlbauer in pianist Marjan Lipovšek. Izvajali bodo dela Corellija, Beethovna, Skerjanca in Novaka. Začetek koncerta bo točno ob četrt na 7.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Sobota, 16. maja ob 17.30: »Konto X«. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol.

Nedelja, 17. maja ob 14: »Vdova Rošinka«. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol. — Ob 17.30: »Sola za žene«. Izven.

Opera:

Sobota, 16. maja ob 17: »Boccaccio«. Opereta. Premiera. Red Premierski.

Nedelja, 17. maja ob 14: »Sveti Anton, vseh zaljubljenih patron«. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.

premiero, ki bo danes, v soboto, za red Premierski. Peli bodo: Boccaccia Mlejnikova, Lotheringhija Anzlovar, Lambertuccia Zupan, Scalzo M. Sancin, Leonetta B. Sancin, Fiametto Barbičeva, Beatrice Poljanarjeva, Peronello Poličeva, Izabela Spanova, Pietra Drenovec, kolporterja Dolničar, majordoma M. Gregorin, Filippo Skeletova. Dirigent: R. Simoniti, režiser: C. Debevec, inscenacija po zamisli režiserja: inž. E. Franz.

Prva repriza Moliereove komedije v petih dejanjih: »Sola za žene« bo v nedeljo ob 17.30. Uprizoritev je zanimiva po svoji svojstveni koncepciji in inscenaciji. Tragikomedijska ljubosumnost, ki skuša vzgojiti vrnino in zvesto zakonsko ženo, pa mu prekriža namene mlad zaljubljenec, je v igralskem pogledu izredno zahtevna in zahteva od igralca izredne barvitosti v podajanju raznih afektov. Igro je režiral in insceniral inž. arch. B. Stupica.

U LA GRANDE REALIZZAZIONE TERAPEUTICA AUTARCHICA

VAŽNA USTVARITEV AVTARKIČNEGA TERAPEUTSKEGA IZDELKA

ADISOLE

OLIO IPERVITAMINICO NATURALE A BASE DI OLIO DI FEGATO DI TONNO

NARAVNO VITAMINSKO OLJE NAREJENO IZ JETER TUNE

Sostituire l'olio di fegato di merluzzo in tutte le sue applicazioni. Malattie da alterato ricambio del calcio (rachitismo, tetania infantile, spasmodifilia, ritardo e disturbi dell'accrescimento linfatico, acrofia, convalescenza, stati di denutrizione, protezione dalle infezioni delle vie respiratorie, delle vie digerenti ed urinarie, e di tutti gli altri stati morbosi riferibili a carenza di Vitamina A e D. La mancanza del sapore disgustoso dell'olio di fegato di merluzzo rende facile e ben tollerata la somministrazione dell'ADISOLE anche nella prima età ed alle persone molto delicate di stomaco. Nessuna controindicazione, anche nella stagione calda.

Nadomestila običajno ribje olje za vse njegove uporabe. Bolezni zaradi pomanjkanja kalcija (rachitis, otroški omtviliti krči, spasmodifilia, astenija in motnje v rasti, linfatisem, bezgavke, oslabljenja po boleznih, slabo hranjenje, zaščita dihalnih organov, zaščita prebavil in sečnih organov in vseh ostalih obolenj, nanašajočih se na pomanjkanje vitaminov A in D. Ker nima ADISOLE neprijetnega okusa običajnega ribjega olja, je lahko prebavljivo tudi najmlajšim in na želodec zelo občutljivim osebam. Ostane vedno enak tudi v toplih letnih časih.

L'ADISOLE è presentato in due forme

ADISOLE dobite v dveh oblikah:

ADISOLE NORMALE

Ogni cc. contiene 2000 U. I. di Vitamina A e 500 di Vitamina D. Flaconi da g. 125. Dosi: da 30 gocce a 4 cucchiaini al giorno, secondo l'età.

Vsak cc vsebuje 2000 U. I. vitamina A in 500 vitamina D. Stekleničke po 125 g. Doziranj: od 30 kapljic do 4 žličke na dan v razmerju starosti.

ADISOLE CONCENTRATO

Ogni cc. contiene 20000 U. I. di Vitamina A e 5000 di Vitamina D. Flaconi contagocce da g. 125. Dosi: da 3 a 50 gocce al giorno, secondo l'età.

Vsak cc vsebuje 20.000 U. I. vitamina A in 5000 vitamina D. Stekleničke po 125 g. Doziranj: od 3 do 50 kapljic na dan v razmerju starosti.

FARMITALIA

S. A. FARMACEUTICI ITALIA - (Gruppo Montecatini)

Via Principe Umberto 20 — MILANO — Via Principe Umberto 20

S. S. van Dine

KRIMINALNI ROMAN

68

»No, pa nadaljujmo, gospod narednik,« je odvrnil Vance in se udobno zleknil v naslanjač. »Toda ogledimo si prej malo natančneje poročilo o vremenskih razmerah. Vremenski pogoji so bili turobni odveč te pesmi! Tisto noč po Julijini smrti je bilo zunaj mnogo toplejše in se je sneg začel tajati. Zato je še tisto noč Ada šla iskat samokres.

Rana je bila takšnega značaja, da je Ada že po osem in štiridesetih urah lahko vstala. Počutila se je že tako dobro, da je lahko sama odprla vrata na balkon in odšla po kratkih stopnicah na vrt. Vrnila se je s samokresom in ga skrla v svojo posteljo, kajti zdela se ji je, da zlepa ne bo komu prišlo na misel, da bi ga šel tja iskat. Potem je potrpežljivo čakala, kdaj bo začelo spet snežiti, in to se je na žalost zgodilo že naslednjo noč. Nehalo je snežiti po enajsti uri zvečer.

Oder je bil pripravljen in lahko se je že začelo drugo dejanje. Ada je čisto po tistem vstala, si oblekla plašč ter

odšla v knjižnico. Tam si je nataknila galoše in odšla znova ven na sneg. Potem je šla nazaj po stopnicah ter pustila stopinje na njih, nakar je galoše skrla v shrambo: hojo in neko zapiranje vrat je slišal Rex nekaj minut pred Chestrovo smrtjo. Ada pa je nasprotno izpovedala, da ni slišala nič. Ker se je bala bratrovega pričevanja, je slednjič tudi ona priznala, da je slišala ropot z vrati. Bil je to težaven trenutek zanj. Izkazala pa se je veliko umetnico v tem! Zdalj razumem vzdihljaj, kakor da ji je odleglo, ko je opazila odtise stopinj, kar jo je prepričalo, da sumimo koga od zunaj. Ko si je sezula galoše ter jih skrla, je slišala plašč in oblekla domačo haljo, šla potrkati na Chestrova vrata, ali pa jih je odprla, ne da bi kaj potrkala, ter prijazno pozdravila.

Kar predstavljal si jo, kako sedi na stranici naslanjača ali na robu mize in ako potem nenadno, namesto da bi začela zabaven razgovor, nameri samokres in ustrelil na Chestro, ki začudeno strmi vanjo.

Poševna smer krogle se lahko razlaga na ta način, da se je Chester v tem trenutku nekako nagnosko umaknil, da ga strel ne bi zadell. Potem je Ada spet stekla v svojo sobo in spet legla v posteljo. To je bilo drugo poglavje žalostne!

»Toda, ali se ti ne zdi čudno,« je vprašal Markham, »kako to, da dr. Von Blona ni bilo nikdar doma?«

»Na prvi mah že, toda res ni prav nič nenavadnega, če kakšnega zdravnika ob takšni uri še ni domov.«

»Počasi zdaj že razumem Chestrov in Julijin umor, a glede usmrtnice Rexa, gospod Vance, sem zelo v dvomih,« je pripomnil Heath.

»Res, gospod narednik, o tej Adini igri ne bi smeli biti prav nič v dvomih. Tudi jaz si ne bom nikdar odpustil, da nisem že takoj od vsega začetka razumel, zakaj nam je Ada sama ponujala pomoč... Dovolite mi predvsem, da vas opozorim na neko posebnost pri Greenejevih.

V obeh sobah, v Adini in v Rexovi, je kamin, ki ima lesen ščitnik ob obeh straneh ter je dolg dva čevlja, prav toliko kot je zid debel. Domnevam, da je služil za vzdrževanje tajne zveze med obema sobama. Toda to ni posebno važno. Zanima me le tista odprtina. Odkril sem jo v noči, ko sem se vrnil iz bolnišnice: ščitnika na obeh straneh odprtine suče vzmet tako, da se sama za-

pirata. Kadar sta zaprla, se vse zakrije, niti kakšne špranje ni videti nikjer v lesu.«

»Razumem,« se je zmagoslavno oglašil Heath, »Rex je bil ustreljen z nastavljenim samokresom. Ko je potegnil tisti lesen ščitnik, se mu je že zapčila krogla v glavo.«

»Točno! Takšnega načina se je poslužilo že mnogo zločincev. Nekoč, ko je bil Zahod še divji, se je nekoč podal v kočjo svojega sovražnika, ko ga ni bilo doma, ter obesil puško na strop tako, da se je morala sprožiti na tistega, ki bi odprl vrata. Ko se je gospodar vrnil domov, se je v hipu zgrudil, kot bi ga zadela strela, na gmadih prag mrtev. Morilec pa je bil tedaj že bogve kje.«

»Pred dvema letoma,« se je oglašil Heath in oči so mu pri tem kar žarele, »pred dvema letoma se je nekaj podobnega zgodilo v Atlanti. Morilec se je pisal Boscont. In potem v Richmondu v Virginiji...«

Takšnih primerov je nešteto, gospod narednik, Gross navaja dva, ki sta se dogodila v Avstriji. Spušta se celo v podrobno razlago, kako sta bila zasnovana in izvedena.

Spet je vzel v roke Grossov Priročnik in bral:

Najnovejša ameriška varnostna naprava nima prave pravne oprave s kakšnimi resničnimi blagajnami samini. V poštev

pa prihajajo pri kakršni koli straži. Delujejo s pomočjo kemičnih aparatov ali pa na ta način, da orožje samo strelja. Njihova naloga je, preprečiti vsak poskus vlamljanja v blagajno.

Pravno vprašanje pa je, ali je komu zakonito dovoljeno ubiti tala, ne da bi bil za to kaj kaznovan, ali ga vsaj poškodovati. V Berlinu je bil leta 1932. nek tat ustreljen v čelo z avtomatičnim strelom iz orožja, s kakršnim je varovala neka izvozniška družba svojo blagajno. To dobro stran avtomatičnega orožja so izkoristili tudi zločinci. Neki G. F., po poklicu mehanik, je pritril samokres na omaro, navezal petelina na kljuko pri vratih ter tako umoril svojo ženo v trenutku, ko se je sam mudil v nekem drugem mestu.

Budimpeštanski trgovec B. C. je privezal samokres v bratov kovček. Ko je brat vzdignil pokrov, se je nenadno razlegel silen pok in krogla se mu je že zapčila v spodnji del telesa. Eksplozija je vrгла kovček z mize in razkrila mehanizem, preden ga je imel tisti trgovec čas odstraniti...

V obeh primerih Gross podrobno opisuje uporabljen mehanizem, in utegnili bi vas, gospod narednik, zanimati, če vam povem, da je bil samokres, ki ga je bil tisti trgovec skril, pritrjen v »chapeau«, s kakršnim se sezujevo škornji.

Vance je zaprl knjigo in si jo položil na kolena.

Andrejčkov
Jože:**Zalost in veselje**Roman
v slikah

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

619.

Aleš je poln hvaležnosti objel svojega sedanjega in nekdanjega dobrotnika. Kakšno veselje pa je šele bilo, ko so prišli spet v pristanišče in tam našli — »Lastavico! Aleš je hitro odšel nanjo. Ko so ga zagledali mornarji, so od veselja vriskali, stari krmar je po mladeniško planil k njemu ter mu stisnil roko. Pozdravov ni bilo ne konca ne kraja.

620.

Rašet — Lavrencij ter Aleš sta se zvečer sprehajala po ladji in si pripovedovala, kaj sta doživela, odkar sta se ločila. »Mene so v Afriki prodali drugemu beju kakor tebe,« je začel Lavrencij. »Tam sem bil vrtnar. Nekega jutra je moj gospodar šel na lov, da sem ostal sam doma. Kar pride mimo vrta neznan Evropejec in začne spraševati za rože...«

621.

»... Povedal mi je, da že dolgo potuje po Afriki. Kar takoj sem ga začel prositi, naj me vzame s seboj, saj sem tudi Evropejec, ki je po nesreči prišel v suženjstvo. Dal se je preprositi. Pustil sem svoje orodje in šel z njim. Zasedla sva pripravljene kameli ter na njih krenila proti morju, kjer je že čakala tujčeva ladja. Takoj smo odrinili proti Aziji...«

Letalsko vojskovanje v Severni Afriki

je v prvi vrsti vprašanje dovoza vojaških potrebščin

Vojni poročevalec nemškega časopisa »Völkischer Beobachter«, Seibert, pošilja iz Libije svojemu listu drugi članek pod naslovom »Letalsko vojskovanje v Severni Afriki«. V njem se na široko bavi s tem vprašanjem, in sicer predvsem s stališča taktike. Poudarja, da je letalska vojna v Afriki prav tako kot vsak drug vojni dogodek na področju Sredozemlja v prvi vrsti vprašanje prevoza vojaških potrebščin. Reševanje tega vprašanja je navezano na pošiljanje čet, avtomobilov, tankov, orožja, streliva, pogonskega goriva, elektrika vsega, kar je treba imeti na razpolago, če naj se na bojišču dosežejo učinkoviti uspehi.

Casnikar potem pripominja, da letalstvo Osi ne more misliti pri prevozu izključno samo nase, pač pa da mora sodelovati tudi pri tem, da afriškemu bojišču zagotovi čimveč dobave vojaških potrebščin in da te stvari v Afriko tudi stalno pošilja. Zaposleno je zlasti pri spremljanju pošilk, nad katerimi bdi, ter pri obrambi dragocenih konvojov, ki plovejo proti Libiji.

Drugo važno vprašanje letalske vojne, kakor pravi dopisnik »Völkischer Beobachterja«, je ti-

sto, ki se nanaša na neprestan boj posadk in strojev z izrednimi vremenskimi razmerami, ki so še toliko težje, v kolikor ogromne razdalje ustvarjajo resne nevarnosti in nalagajo letalskim inženirjem vedno nove naloge. Casnikar nato razpravlja podrobno o izrednih okoliščinah, v katerih se odigravajo letalski boji v afriški puščavi, ter ta boj primerja z vojno taktiko na morjih, kjer ni nobene možnosti, da bi človek lahko izkoristil kakšno naravno oviro. Tam se kvečjemu lahko zanaša na velike razdalje ali na meglo.

Isto se lahko reče za vojskovanje z oklepnimi vozili na puščavskih tleh. Seibert končno razodeva, da so Angleži, ki so pri svoji zadnji zimski ofenzivi mislili, da so vsilili silam Osi to svojo »pomorsko taktiko«, doživeli morda eno najtežjih prevar v vsej vojni, nato pa končuje svoj članek z naslednjimi besedami:

»Dejstvo je, da sta poveljstvo in italijansko-nemška vojska v Afriki pokazala, da neskončno nadkrilujeta Angleže tudi pri vojskovanju v puščavi, bodisi kar se tiče letalstva, kakor tudi glede na motorizirano orožje.«

Kaj mora dober mohamedanec verovati

Približno 200 milijonov Azijcev pripada islamu

Povesod po muslimanskem svetu se vsak dan razlega z vitkih minaretov glas: »Alah je bog, ni drugega boga razen njega. In Mohamed je njegov prerok.« Tako nekako bi se po naše glasilo tiho, kar napovedovalec z minareta dan za dnem oznanja vernemu muslimanskemu svetu in ga kliče k molitvi.

Komaj muslimanski verniki zaslišijo te besede z vitkega stolpa, že se sklonijo in vržejo na zemljo k molitvi. In ta glas z minaretov se ne razlega samo enkrat na dan, pač pa kar petkrat, in sicer jutraj na vse zgodaj, popoldne, popoldne, ob sončnem zahodu in zvečer. Vselej se globoko do tal upognejo hrbti vernih muslimanov v slavo Alaha.

Islam, veri, ki jo je oznanjal Mohamed, pripada v Aziji skoro 200 milijonov ljudi. Približno četrtina indijskega prebivalstva je muslimanske vere. Zelo mnogo muslimanov je potem tudi na Sumatri, Javi in na splošno v Nizozemski Indiji. Več stotisočev mohamedancev živi dalje na Malajskem polotoku, v Siamu, v Birmaniji ter na Filipinih, dočim jih živi na Kitajskem kakšnih 30 milijonov.

Kakšne so islamske verske resnice

V katere mora verovati vsak dober mohamedanec? V glavnem tele: Musliman mora verovati, da je

bog samo eden in vseomogoč. Svet je bil ustvarjen iz nič, duša je neumrljiva. Mohamedanec mora dalje verovati v poslednjo sodbo, v vstajenje mrtvih, v večno kazen v peklju, kamor pridejo vsi tisti, ki se pregreše proti Mohamedovim zapovedim, ter v raj, kamor pridejo po smrti dobri ljudje.

Alah sam je po svojih prerokih razodel te dogme in zapovedal, da se verniki po njih ravnavajo. Med njegovimi preroki naj bi bil tudi Jezus Kristus.

Vse tisto, v kar mora dober mohamedanec verovati in po čemer se mora v svojem življenju strogo ravnati, je napisano v koranu, muslimanskem svetem pismu, ter v suri. Koran vsebuje verska načela in nauk, ki ga je Mohamed prejel od boga, da ga razodene ljudem, sura pa govori o življenju preroka Mohameda ter o mnenjih, ki naj bi jih ta prerok dal glede številnih vprašanj in s katerimi naj bi bil dan odgovor na vprašanje morale in pravice, po katerih se sme ravnati vsakdanje življenje muslimana.

Pogoji, da pride mohamedanec v raj

Da mohamedanec pride po smrti v raj, se mora držati v življenju predvsem naslednjih štirih stvari: moliti mora, podpirati reveže, positi se v

mesecu ramadanu ter vsaj enkrat v svojem življenju romati na božjo pot v Meko. Če naj bo molitev dobra in uslišana, mora biti muslimanski vernik čist, to se pravi, ne sme se dotikati stvari, ki jih koran proglasa za nečiste. Mohamedanec na primer ne sme jesti svinjskega mesa. Spet čist postane musliman s tem, da si umije z vodo obraz, roke in spodnje lakti do komolca ter noge, zmočiti pa se mora tudi po temenu. Kjer ni na razpolago dovolj vode, se mohamedanec lahko poslužuje očistilne namene tudi peska ali prahu. Molitev obstoji v izgovarjanju devet in devetdeseterih pridevkov, ki jih koran daje muslimanskemu bogu. Verniki morajo pri tej molitvi klečati in se z obrazom prikloniti do tal. Pri muslimanih imajo petek za »nedeljo«, vendar pri njih ta dan ne velja za »dan počitka«. Ob petkih vsak musliman opravi najprej predpisane molitve, potem pa gre po svojih vsakodnevni opravilih. Molitev pa ta dan opravi v mošaji, muslimanski cerkvi, in veljajo za to čisto določeni obredi, kakor veljajo na primer pri nas za nedeljske evančionisti.

Post in miloščina

Muslimanski post traja od jutranje zore do sončnega zahoda. Med tem časom morajo mohamedanci opustiti vsa takšna dela, ki niso nujno potrebna. Post je zelo strog in v postnem času se mora musliman odreči vsaki zabavi in telesnemu ugodju. Ko sonce spet zaide, se vernik v nadomestilo za vse žrtve, ki jih je preстал čez dan, lahko spet pošteno naje in razvedri.

Belgrad, »mesto tisočerih kavarn«

Nekaj zanimivih števil o sedanjem Belgradu

Dopisnik »Centraleurope« navaja naslednje zanimive številke o sedanjem Belgradu: Po zadnjem ljudskem štetju — piše omenjeni poročevalec — ki je bilo leta 1931, je imel Belgrad 238.775 prebivalcev. Edino, po čemer lahko sklepamo, koliko ima Belgrad zdaj ljudi, je število živilskih nakaznic (za kruh), ki jih stalno vsak mesec izdajajo Belgradčani. Po teh nakaznicah se vidi, da šteje danes Belgrad 335.810 duš. Po tem se je število belgradskega prebivalstva v zadnjih enajstih letih pomnožilo za približno 40 odstotkov. Nekaj podatkov dajejo na razpolago razne druge statistike, ki so bile objavljene v zadnjem času. Iz njih se na primer vidi, da ima Belgrad 989 cest in ulic, od katerih je le 98 takšnih, ki so na sodoben način tlakovane.

Izredno številne so v Belgradu kavarne, imenovane »kafane« in bi po njih Belgrad lahko imenovali »mesto tisočerih kavarn«, kakor na primer o Finski govorimo kot o »deželi tisočerih jezer«. Da si ustvarimo pravi pojmi o hitrem razvoju gradbene delavnosti v bivši jugoslovanski prestolnici, zadostuje, če poudarimo dejstvo, da je bilo v zadnjih 23 letih zgrajenih 8328 novih poslopj, ki zavzemajo 1.516.294 kv. metrov površine. Pozida-

Sveta dolžnost vsakega muslimana je tudi dati miloščino. Vsak mora podpirati reveže po svojih močeh. Za premožnejše velja tudi dolžnost, vsaj enkrat v življenju romati v Meko. To velja seveda za tiste, ki imajo na razpolago primerna sredstva za tako dolgo potovanje in ki so seveda zdravi in sposobni za tako dolgo romanje.

Koran oboja skopost, laž in razuzdanost, priporoča pa skromnost, čistost, potrpežljivost zlasti pa dobrosrčnost in usmiljenje do tistih, ki živijo v pomanjkanju.

Mohamedanski raj

je vrt, v katerem rasejo drevesa, polna sadja, ki ga je možno doseči z roko, vrt, po katerem tečejo bistre vode in mleko in kjer tekajo sem in tja strežniki, ki točijo vino. Vernim muslimanom bodo po smrti v raju delale družbo tudi vesele črnoke tovaršice.

Pri muslimanih mnogoženstvo ni prepovedano. Musliman sme imeti istočasno po štiri žene, zelo hvalevredno pa je zanj, če se zadovolji z eno. Kdor pa hoče imeti več žena, mora prevzeti nase tudi vse družinske stroške, kajti žene jih niso dolžne nositi niti deloma. Na različne načine se musliman tudi lahko loči od svojih žena.

Muslimani so postavili povesod, kjer živijo, številna sijajna svetišča. Mošeje po Indiji lahko tekmujejo po svoji veličastnosti s čisti v Jeruzalemu, Damasku in v Kairu.

nega sveta je v Belgradu vsega skupaj 4.058.712 kv. metrov. Nove zgradbe so stale 4.419.678.144 dinarjev. Novih stanovanj so s tem pridobili 24.825.

252 pekarn, kolikor jih je danes v Belgradu, razdeli vsak dan 151.164 kv. kruha. Mesnic je 248, drogerij 698, mlekarin pa 500.

Dnevno porabijo v Belgradu do 43 milijonov litrov vode. V poletnih mesecih, ko je zelo vroče, se čuti, da vodovod, ki drži neposredno od nekega gorskega studenca, ne zadostuje za belgrajske potrebe.

Vse belgrajske tramvajske proge skupaj merijo 74 km. Električnega toka porabi vs Belgrad danes približno 112.000 kw na dan, število telefonskih naročnikov pa je zelo nizko. Ne presegajo niti 10.000.

Bolha skoči lahko dvestokrat tako daleč, kakor pa je sama dolga. Če bi ji človek v tem oziru hotel biti enak, bi moral skočiti približno 340 m daleč (če vzamemo povprečno človekovo višino 1,70 m), in sicer z mesta, ne z zaletom.

KORENČEK

J. RENARD

ROMAN GRDEGA OTROKA

Korenček se kreše z gležnji pri hoji in hodi tako grdo, da bi človek dejal, da je grbast. Korenček ima zmeraj umazan vrat, kot bi nosil modrikasto ogrlico.

Skratka, Korenček ima smešen okus in ne diši po moškem.

IV.

Vstaja prvi, hkrati s služkinjo. Ob zimskih jutrih skoči še pred dnevom iz postelje in z rokami pogleda na uro; kazalca otipava s konci prstov.

Kadar sta kava ali čokolada skuhani, poje kar koli že v naglici, ne da bi sedel.

V.

Kadar ga komu predstavijo, mu obrne hrbet, iztegne roko nazaj, se potuhne in upogne kolena, pa podrsa po zidu.

In če mu kdo reče:

»Ali mi daš poljubček, Korenček?«

Odvrne:

»Oh, saj se ne izplača.«

VI.

Gospa Lepicova: »Korenček, odgovorjaj vendar, če kdo govori s teboj.«

Korenček: »Mhm, mbamba.«

Gospa Lepicova: »Zdi se mi, da sem ti že rekla, da ne smejo otroci nikoli govoriti, če imajo polna usta.«

VII.
Ne more si kaj, da ne bi tlačil rok v žepe. Pa najsi jih ob prihodu gospe Lepicove še tako hitro potegne iz njih, unakne jih prepočasi. Nazadnje mu nekega dne zašije žepe z rokami vred.

VIII.
»Naj ti že naredi kar koli,« mu reče prijateljsko njegov boter, »ni prav, če lažeš. To je grda napaka in je brez haska, saj pride vsaka reč na dan.«
»Da,« odvrne Korenček, »ampak na času pridobi.«

IX.

Leni brat Feliks s težavo dokonča študije. Preteza se in se oddiha od veselja.
»Kaj te veseli,« ga vpraša gospod Lepic. »V starosti si, ko je treba odločiti za poklic. Kaj bi rad delal?«
»Kako? Se zmeraj!« pravi Feliks.

X.

Igrajo se neko družabno igro. Gospodična Berta mora ugibati.
»Ker ima lepe modre oči,« pravi Korenček.
Vse vzklikne:
»Kako lepo! Kakšen galanten pesnik!«
»Oh,« odvrne Korenček, »saj jih nisem pogledal. Zinil sem, kakor bi zinil kaj drugega. To je običajno reklo, govorniška figura.«

XI.

Kadar se kepajo v snegu, je Korenček sam svoja stranka. Boje se ga in ga poznajo daleč naokoli, ker deva kamne v kepe. Meri v glavo: to je najkrajše.
Kadar je poledica in se drugi drsajo, si uredi majhno drsališče zase, zraven ledu, na travi.
Kadar skačejo čez kozla, je najrajši do konca igre za kozla.

Kadar se gredo roparje in žandarje, se da ujeti, kolikokrat jih je volja, in mu nič ni mar prostosti.
In kadar se skrivajo, se tako dobro skrije, da ga pozabijo.

XII.

Otroci se merijo, kateri je večji.
Na pogled presega Feliks brata in sestro in ne prihaja v poštev, saj je za glavo višji od obeh. Korenček in Ernestina, ki je kajpak le deklica, pa se morata postaviti drug tik drugega. In medtem ko se postavljata Ernestina na prste, pa Korenček, ki ne želi nikomur nasprotovati, goljufa in se narahlo potuhne, da bi dodal malenkost navidezni razliki.

XIII.

Korenček takole svetuje služkinji Agati:
»Če hočete dobro izhajati z gospo Lepicovo, govorite slabo o meni.«
Pa le do neke meje.
Tako gospa Lepicova ne prenese, da bi se kdo drugi, razen nje, dotaknil Korenčka.
Ko si je neka soseda dovolila, da mu je grožila, je pritekla gospa Lepicova, se razjezila in rešila svojega sina, ki je že zarel od hvaležnosti.
»Zdaj bova pa midva poračunala,« mu je rekla potem.

XIV.

»Razvajati! Kaj se to pravi!« vpraša Korenček Petrička, ki ga njegova mama razvaja.
Ko približno izve, vzklikne:
»Veš, kaj bi jaz rad: da bi enkrat jedel pečena jabolka s krožnika, tako, da bi jih jemal s prsti, in poskusal bi rad sok iz polovice hruške s peškami.«
Premišljuje:
»Če bi me gospa Lepicova pojedla od ljubezni, bi začela pri nosu.«